

SERRA DE LA SALA

Bages

Salipota-font del Ferro-les Antenes-ca l'Eloi-la Sala

Distància	12,7 km
Desnivell acumulat	611 m
Nivell de dificultat	Moderat
Data	30 de gener de 2022
Cartografia	Serra de Castelltallat (1:25000) Monteditorial
Recursos consultats	Mapes de patrimoni cultural (Diputació de Barcelona) https://patrimonicultural.diba.cat/ (consulta 1/02/22) Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. http://invarquit.cultura.gencat.cat/ (consulta 1/02/22)
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/serra-de-la-sala-94222638

La de la Sala és el sector oriental de la Serra de Castelltallat, entre el coll de Coaner i el Pas de la Sala. L'interès de la caminada rau en la frondosa obaga sobre Coaner i el solell de la serra on els esquelets de masos –ahir altius i carregats d'una història encara per descobrir– resisteixen com ànimes en pena, abandonades a l'inexorable pas del temps.

La major part de l'itinerari és per pistes i camins ben fressats. Amb alguns trams ben rostos i un altre –tot i que curt– sense camí definit. Tampoc hi ha senyalització. Però la principal dificultat és que hi concorren diversos camins i ressenyar-los detalladament resultaria tediós. Per això el més factible, per no fer marrades, és refiar-se del GPS.

Accés

Súria, barri de Salipota. Anem fins al capdavall del carrer de la Font del Ferro, pel costat d'una colla de garatges, on trobem el camí pel que iniciem la caminada.

Súria. Barri de Salipota (295m)

Prenem un camí que s'enfila a l'esquerra situant-nos ben bé al peu de l'esquenall que baixa del turó de la torre. Pugem per un corriol, costerut i ben fressat, seguint la línia de corrent per als repetidors del cim. Al costat de les antenes i l'edifici de servei dels repetidors, s'alça la torre.

Torre de Salipota (404m)

Circular. Molt malmesa, conserva dos panys de paret. Al seu redós s'observen ben clarament les restes d'un fossat. Fou alçada el s. XIX, en època de les Guerres Carlines, sobre el basament d'una d'origen medieval. Destinada a la telegrafia òptica militar, formava part de la línia Barcelona-Manresa-Solsona i es comunicava amb les veïnes de Sant Martí (SE) i Sant Salvador de Torroella (NE).

Davallem pel canto oposat i, pel balç de cal Jover, anem a passar per sota una línia d'alta tensió on entrem en terme de Sant Mateu de Bages. En aquest punt tenim a escassos metres la pista per on retornarem. Però nosaltres continuem pel camí, ara senyalitzat com PR-C 134 (Sender de Súria) fins a la font.

Font del Ferro (401m)

Molt visitada, brolla en un indret ombrívol. Iniciem aquí la pujada per l'obaga de la serra. Deixem el PR i prenem un costerut corriol, també ben fressat, indicat com a Font de la Crossa, una surgència arran de terra a partir de on seguim pujant fins a les ruïnes de la casa de la Crossa. Poc més amunt creuem la pista per on passava l'antic camí ral però no el seguim, continuem amunt per un camí ample i pedregós. A la bifurcació en T prenem el ramal de la dreta i, per un corriol ben fressat, ens enfilem sobre un esquenall que ja no deixarem fins al carener. Bones vistes sobre la riera de Coaner.

Per poc que hi parem esment ens cridarà l'atenció l'escorça ennegrida a la soca de la pinassa, supervivent del gran incendi de 1994, que va afectar també aquesta obaga.

El pendent augmenta considerablement i sortim a una cruïlla de camins. Continuem recte pel llom, seguint ara la filferrada d'un vailet elèctric. Pas ben fressat per terreny rost on potser ens caldrà ajudar-nos amb les mans per superar les successives graonades.

Carena de la serra de la Sala (697m)

Senyalada amb una gran fita. Seguim a la dreta, planerament per sobre un munt de lloses (talment les restes d'un antic mur termenal). Pel bell mig del camí continua la instal·lació del vailet.

Trobem fites sovintejades formades per lloses orientades al carener i pintades de blanc: senyalen el termenal entre Coaner i Sant Mateu de Bages tot i que administrativament formen part del mateix municipi. També podem veure un camí que arriba pel solell (des de la Sala) i més enllà un altre per l'obaga.

La pineda ens priva de les bones vistes que, per la situació, podríem gaudir per cada vessant.

Creu de la Sala (686m)

Pedestal triangular d'una creu termenal entre el bisbat de Solsona (Coaner) i el de Vic (Sant Mateu). Té una inscripció en cada cara: Sant Mateu / Coaner / 1900. La creu, trencada en pedaços, va restar molt temps a terra. Tenim entès que algú l'ha retirat per restaurar-la.

Tot el tram carener és un agradós camí planer o de pendent molt moderat.

Cap de la Serra (754m)

Punt culminant del carener. Pocs metres abans haurem disposat de la única balconada amb bones vistes sobre el Prepirineu i Pirineu orientals. Però també sobre Coaner i les ruïnes d'un parell de masos temps ha prou notables: el Mas Bosc i el Soler Nou. Poc més enllà sortim sobre una pista que puja des del coll de Coaner i atenyem la línia d'alta tensió que prové del pantà d'Oliana. Al costat de la torre d'electricitat se n'alcen altres de telecomunicacions i un edifici annex. El lloc és conegut com «les antenes».

Davallem ara pel solell per la pista de servei de les antenes, però la deixem aviat per un corriol que segueix la línia que subministra el corrent al complex. Fins a la pista que prové del coll de Coaner i la carretera de Sant Mateu a Castelltallat, on anem a l'esquerra. Prou més enllà la deixem pel camí del Solerot, a pocs metres de la pista.

El Solerot (624m)

Ressenyat erròniament al mapa topogràfic com el «Surerot» o «Suretot». Ruïnes d'una casa senzilla, de difícil datació, que podria ser d'origen medieval, tot i que l'actual estructura pot obeir a una reconstrucció més recent, aprofitant material antic.

És d'interès la llinda del portal on, tot i que malmesa, s'hi pot llegir «A[ço?]es lo mas Sole a[ntich] apvdvhit torna-nat adif(...)» amb el símbol IHS al bell mig coronat per una creu patent.

Baixem, fora de camí i buscant el millor pas, a la rasa sota el mas on hi ha uns marges de pedra seca. La seguim uns metres fins a creuar un camí transversal que baixa de la pista principal i continuem, ara per camí prou definit, altre cop pel costat d'un vailet elèctric. Atenyem una feixa i resseguim el marge a mà dreta fins al seu accés, on hi ha el Casetó, les ruïnes d'una casa de pagès amb una llinda i la inscripció 1774. Ara seguim la pista que ens mena a ca l'Eloi.

Ca l'Eloi (551m)

Gran pairalia, en estat ruïnós, que consta d'un casal gòtic de caire senyorial al que se li va adossar un cos a llevant (s. XVIII) i un seguit de coberts a les cares de migdia i ponent. En desconeixem els orígens. El mas pren el nom actual (Aloy) a partir del s. XVI i no consta al fogatge de finals del XV. Els seus hereus figuraren durant segles entre els prohoms de Sant Mateu. El 1820 Joan Aloy comprà la important propietat de la Tosa, a Callús.

El 1900 el Solerot, el Casetó, l'Aloy i la veïna la Sala figuraven entre els masos habitats de Sant Mateu, segons la monografia publicada el 1904 per mossèn Valentí Noguera.

Per sota del casal prenem el camí que baixa al torrent de cal Mateu i el deixem per un altre a mà esquerra fins a la font de la Sala. El camí i l'indret estan força perduts i envaïts per la bosquina. Fa anys la font brollava dins d'una cova o balma –actualment ensulsiada. L'indret és molt frescal i hi sovintejaven les fontades. Sortim al camí de cal Mateu i el seguim a mà esquerra fins a la Sala.

La Sala (571m)

Ruïnes d'una antiga domus documentada des del segle XII, que no ha perdut la seva fesomia de fortificació malgrat haver funcionat com a masia, com a mínim a partir del s. XV. Diversos trets arquitectònics permeten afirmar que l'edifici té característiques romàniques. Annexades hi ha les restes de l'antiga església romànica de la Mare de Déu de la Sala. En un capbreu de 1334 apareix com un edifici enderrocat amb un nom propi que reflectia el seu estat: l'Enderrocada.

Fou abandonada a mitjans del segle passat i de llavors ençà la degradació i l'espoliació d'elements arquitectònics no té aturador.

Pugem al Pas de la Sala, on retornem al terme de Súria i comencem a davallar al punt de partida.